

Οικονομικό Γυμνάσιο

Φλώρινα 1916 – 1918. Το κτήριο του Οικονομικού Γυμνασίου δεσπόζει με τον όγκο του στην πλατεία Ερμού¹

Το παλιό διδακτήριο του 3^{ου} Γυμνασίου, γνωστό στη Φλώρινα ως *Οικονομικό Γυμνάσιο*, ξεκίνησε να χτίζεται το 1906, με χρήματα της εξαρχικής κοινότητας της πόλης. Αποπερατώθηκε εν μέρει το 1908 και λειτούργησε πλήρως το 1910. Συνεχίζει τη λειτουργία του έως και το 1913, οπότε και κλείνει οριστικά με την έναρξη του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου². Το 1914-1921 ιδρύθηκε και λειτούργησε στο κτήριο αυτό το *Γυμνάσιον εν Φλωρίνη* με πρώτο Γυμνασιάρχη τον Ευάγγελο Τάνο, με καταγωγή από την Έδεσσα και καθηγητή στο Μοναστήρι³.

Πρόκειται για διώροφο κεραμοσκεπές κτήριο, με *αττικόν* και σοφίτα στο κεντρικό τμήμα της στέγης. Η κάτοψη είναι πολυγωνική και αυτό προσδίδει μια πλαστικότητα στο όλο σχήμα, το οποίο είναι συμμετρικά οργανωμένο ως προς τον άξονα της εισόδου. Οι επιφάνειες των όψεων διαμορφώνονται λιτές με τις κατακόρυφες στήλες των ανοιγμάτων που φέρουν διακοσμητικά πλαίσια, ενώ οι ακμές τονίζονται με ψευδοπαραστάδες. Το χαρακτηριστικό γείσο της στέγης

¹ Αρχείο Βασιλείου Μιχαήλ.

² Cohen, M. (1920). Villes macédoniennes. Florina – Nevolani. *La Geographie*, XXXIV, 118. Βούρη, Σ. (2004). Η Φλώρινα στο μεταίχμιο του 19^{ου} – 20^{ου} αιώνα: πεδίο εθνικών συγκρούσεων και κοινωνικών μετασχηματισμών. Στο Α. Ανδρέου (επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου «Φλώρινα 1912 – 2002» Ιστορία & Πολιτισμός*. Φλώρινα: Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας και Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών (Α.Π.Θ.), 131 – 174. Κασκαμανίδης, Ι. (2006). *Η πόλη και οι συνοικίες της Φλώρινας κατά την ύστερη οθωμανική περίοδο*. Μυτιλήνη: Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου (αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία), 68. Μεκάσης, Δ. (2015). *Το Οικονομικό Γυμνάσιο Φλωρίνης*. Διαθέσιμο στο: http://florineanews.blogspot.gr/2015/04/blog-post_870.html (Ημερομηνία πρόσβασης 22/5/2016).

³ *Γυμνάσιον εν Φλωρίνη. Γενικός Έλεγχος 1914-1934*. Γ.Α.Κ. Ν. Φλώρινας.

με τα ξύλινα φουρούσια παραπέμπει στη γραφική αρχιτεκτονική⁴. Όπως αναφέρει και η Χρυσούλα Βοσκοπούλου, η αρχιτεκτονική των κτιρίων της περιόδου 1910 – 1930 είναι βαθιά επηρεασμένη τόσο από τα ευρωπαϊκά πρότυπα, όσο και από τη γειτονική πόλη του Μοναστηρίου, με εμφανή εκλεκτικιστικά χαρακτηριστικά⁵.

Το Γυμνάσιο το 1925⁶

Το 1916, στις αρχές του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, το κτίριο του Γυμνασίου επιτάχτηκε από τα γαλλικά στρατεύματα και στο χώρο του στεγάστηκαν επιτελικά γραφεία. Στις 27 Μαΐου 1917 ένα γερμανικό βομβαρδιστικό αεροπλάνο, που αποσκοπούσε στο να βομβαρδίσει το γαλλικό Στρατηγείο, το οποίο στεγαζόταν στο Μητροπολιτικό Μέγαρο ή τα γραφεία του γαλλικού στρατού που στεγάζονταν στο Γυμνάσιο Φλωρίνης, έριξε τέσσερις βόμβες στην πόλη της Φλώρινας, όμως όλες οι βόμβες απέτυχαν καθώς δεν βρήκαν το στόχο τους, άφησαν, όμως, πίσω τους αρκετούς νεκρούς, καθώς ήταν Σάββατο, ημέρα παζαριού για την πόλη, και οι βόμβες έπεσαν σε κοντινά προς το παζάρι σημεία. Το 1919, μετά το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και την αποχώρηση των συμμαχικών στρατευμάτων, στο κτίριο επέστρεψε και συνέχισε τη λειτουργία του το Γυμνάσιο⁷.

⁴ Ζαρκάδα Πιστιόλη, Χρ. (2003). *Η αρχιτεκτονική της Φλώρινας στην Περίοδο του Μεσοπολέμου*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Σχολή Πολυτεχνική. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή), τ. II, 8.

⁵ Βοσκοπούλου, Χ. (2000). Η Αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της πόλης της Φλώρινας. *Αριστοτέλης*, 255,

⁶ Αρχείο Θανάση Βογιατζή.

⁷ Μεκάσης, Δ. (2014). *Ο πρώτος αεροπορικός βομβαρδισμός στη Φλώρινα*. Διαθέσιμο στο: http://florineanews.blogspot.gr/2014/10/blog-post_11.html (Ημερομηνία πρόσβασης 22/5/2016).

Το Γενικό Επιτελείο (1917)⁸

Η επίσκεψη του στρατηγού Guillaumat στη Φλώρινα. Μπροστά στο Γενικό Επιτελείο (1917)⁹

Η κατάληψη της Φλώρινας (1917). Ο στρατηγός Grossetti και οι συνεργάτες του, μπροστά στο Γενικό Επιτελείο¹⁰

Ο εορτασμός της 14^{ης} Ιουλίου (1917) [Εθνική εορτή της Γαλλίας]. Μπροστά στο Γενικό Επιτελείο¹¹

Το 1920 κατεδαφίστηκαν τα κτίρια που βρίσκονταν γύρω από τον περίβολο του Γυμνασίου και δημιουργήθηκε αύλειος χώρος για τους μαθητές¹². Σύμφωνα με τα αρχεία του Σχολείου, από το 1922 ως το 1937 το σχολείο ονομάστηκε *Γυμνάσιον Φλωρίνης*. Το σχολικό έτος 1923 – 1924, το καθηγητικό δυναμικό του σχολείου απαρτίζεται από τους Γεώργιο Αναγνωστόπουλο, Δημήτριο Μάρκου

⁸ Το Γενικό Επιτελείο (1917). Διαθέσιμο στο: <http://www.delcampe.net/> (Ημερομηνία πρόσβασης 27/4/2016).

⁹ Η επίσκεψη του στρατηγού Guillaumat στη Φλώρινα. Μπροστά στο Γενικό Επιτελείο (1917). Διαθέσιμο στο: <http://www.delcampe.net/> (Ημερομηνία πρόσβασης 27/4/2016).

¹⁰ Ministère de la culture et communication (France). Διαθέσιμο στο: <http://www.culture.gouv.fr> (Ημερομηνία πρόσβασης 22/9/2015).

¹¹ Pascal, X. (2002). *Voyage en Orient*. Διαθέσιμο στο: http://xavier.pascal.pagesperso-orange.fr/voyage_en_orient/photos/photo_371.JPG (Ημερομηνία πρόσβασης 27/4/2016).

¹² Μεκάσης, Δ. (2015). *ό.π.*

(Μαθηματικό), Μιχαήλ Κρίκη, Σταύρο Νίτσα (Φιλόλογο), Νικόλαο Παπαστεργίου, Αλέξανδρο Γούλιο (Μαθηματικό), Βασίλειο Θώμο, Παντελή Καρνάρη (Ελληνοδιδάσκαλο) και Πέτρο Λαζαρίδη¹³.

*Μαθητές και καθηγητές του Γυμνασίου Φλωρίνης
το σχολικό έτος 1928 - 1929¹⁴*

Στους *Γενικούς Ελέγχους του Γυμνασίου εν Φλωρίνη*, ήδη από το 1914, υπάρχουν εγγραφές και μαθητριών, γεγονός που σημαίνει ότι το σχολείο λειτουργούσε ως μικτό. Μάλιστα, το σχολικό έτος 1932 - 1933, σε σύνολο 379 μαθητών, οι 66 είναι κορίτσια. Ταυτόχρονα, στο διάστημα αυτό επέρχονται και αλλαγές στην ονομασία του ιδρύματος, σύμφωνες με την εκάστοτε εκπαιδευτική πολιτική. Κατά τον τρόπο αυτό, την περίοδο 1928 - 1929 ονομάζεται *Εξατάξιον Γυμνάσιον εν Φλωρίνη* και την περίοδο 1929 - 1936 *Γυμνάσιο εν Φλωρίνη*¹⁵. Στα πλαίσια των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων της κυβέρνησης Μεταξά, από το σχολικό έτος 1936 - 1937, το σχολείο χωρίζεται με βάση το φύλο και δημιουργείται το *Εν Φλωρίνη Γυμνάσιον Θηλέων*¹⁶ και από το 1938 - 1939 το *Εξατάξιον Γυμνάσιον Αρρένων Φλωρίνης*¹⁷.

¹³ Βιβλίον πρακτικών του Γυμνασίου αρχόμενον από τῆς 16^{ης} Ἀπριλίου 1923. Σχολικόν ἔτος 1923-24 καί λήγον τὴν 6^{ην} Ὀκτωβρίου 1924. Γ.Α.Κ. Ν. Φλώρινας.

¹⁴ Ἀρχεῖο Θανάση Βογιατζή.

¹⁵ Γενικός Ἐλέγχος τοῦ Γυμνασίου εν Φλωρίνη 1914 - 1934. Γ.Α.Κ. Ν. Φλώρινας.

¹⁶ Εἰδικός Ἐλεγχος τοῦ Ἐν Φλωρίνη Γυμνασίου Θηλέων ἀρχόμενος ἀπὸ Σχολικό Ἔτος 1936 - 1937. Γ.Α.Κ. Ν. Φλώρινας.

¹⁷ Γενικός Ἐλεγχος Ἐξατάξιου Γυμνασίου Ἀρρένων Φλωρίνης Ἀρχόμενος ἐκ Σχολ. Ἔτους 1938 - 1939. Γ.Α.Κ. Ν. Φλώρινας.

Γυμνάσιον Φλωρίνης¹⁸

Κατά τη διάρκεια της Κατοχής το κτίριο επιτάχθηκε και στεγάστηκε μια μηχανοκίνητη μονάδα στρατού, που χρησιμοποιούσε ως χώρο στάθμευσης των οχημάτων της τον κήπο, εκεί που σήμερα βρίσκεται το κτίριο του Φ.Σ.Φ.»Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ». Το 1944, ξεκινάει και πάλι τη λειτουργία του ως γυμνάσιο, με δυο βάρδιες, πρωί και βράδυ, διαφορετικές για το Γυμνάσιο Αρρένων και Θηλέων. Σε μικρό, όμως, χρονικό διάστημα, το κτίριο επιτάσσεται ξανά, κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου, και στεγάζει τα γραφεία και τις διαβιβάσεις της 2^{ης} Μεραρχίας. Τον Αύγουστο του 1949, λίγο πριν τη λήξη του Εμφυλίου, οβίδα που πέφτει στην αυλή του κτιρίου σκοτώνει 50 διαβιβαστές¹⁹.

Από το σχολικό έτος 1949 – 1950 ως το 1963 – 1964, το κτίριο στεγάζει και πάλι το Γυμνάσιο, αλλά και τη νεοϊδρυθείσα μικτή Εμπορική Σχολή. Με την ανέγερση του Γυμνασίου Αρρένων και του Γυμνασίου Θηλέων, το 1959 και το 1960, αντίστοιχα, στη Λεωφόρο Κ. Καραμανλή, στο κτίριο παραμένει μόνο η Εμπορική Σχολή. Το 1961, ιδρύεται το Οικονομικό Γυμνάσιο, το οποίο στεγάζεται στο κτίριο του παλιού Γυμνασίου. Το 1964, το Οικονομικό Γυμνάσιο διαιρέθηκε σε Μικτό Γυμνάσιο Αρρένων και σε Οικονομικό Λύκειο και, τέλος, την περίοδο 1967 – 1976, στο κτίριο λειτουργεί το εξατάξιο Ενιαίο Οικονομικό Γυμνάσιο, το οποίο και αυτό μεταφέρεται και συστεγάζεται με το Γυμνάσιο Αρρένων, στη Λεωφόρο Κ. Καραμανλή. Από τότε, το κτίριο παραμένει άδειο²⁰.

¹⁸ Φωτοθήκη Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας.

¹⁹ Μεκάσης, Δ. (2015). *ό.π.*

²⁰ *Ο.π.*

Από εκείνη τη στιγμή τίθεται ο προβληματισμός για την τύχη του κτιρίου. Είναι ένα ζήτημα που απασχολεί την τοπική κοινωνία και αυτό αντικατοπτρίζεται και σε άρθρα στον τοπικό τύπο, όπου εκφράζεται η άποψη να κηρυχθεί το κτίριο ως διατηρητέο μνημείο²¹.

Στις 20 – 31 Αυγούστου 1978, διοργανώθηκε στον χώρο έκθεση με 45 έργα των Νίκου Χατζηκυριάκου- Γκίκα, Δημοσθένη Κοκκινίδη, Δημήτρη Μυταρά και Παναγιώτη Τέτση, με πρωτοβουλία της Στέγης Φιλοτέχνων Φλώρινας. Στα εγκαίνια της έκθεσης παρευρέθηκε και ο τότε Υπουργός Πολιτισμού Γεώργιος Πλυτάς. *Πρίν την λήξη τῆς Ἐκθέσεως διατάχθηκε ἐσπευσμένα ἡ ἐκκένωση γιατί, ὅπως τονίσθηκε, πρόκειται νὰ στεγασθεῖ τὸ Τεχνικὸ Λύκειο, χωρὶς ὅμως μέχρι στιγμῆς νὰ παρουσιασθεῖ καμμιά κίνηση ἢ προετοιμασία πρὸς τὸν σκοπὸ αὐτό*²².

Ο Στερίκας Κούλης, πρόεδρος εκείνη την εποχή της Στέγης, πρωτοστατεί στην κίνηση για τον χαρακτηρισμό του κτιρίου ως διατηρητέου και αποστέλει αντίστοιχη αναφορά στον Υπουργό, στις 12 Σεπτεμβρίου 1978. Στην απάντησή του το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών αναφέρει:

[...]

*προκειμένου η Διεύθυνσή μας να προωθήσει το θέμα στο αρμόδιο Συμβούλιο για εξέταση, σας παρακαλούμε να μας αποστείλετε συμπληρωματικά στοιχεία, δηλαδή πλήρη σειρά φωτογραφιών του κτιρίου, ιστορικά στοιχεία (ίδρυση, λειτουργία σημερινή κατάσταση διατηρήσεως, κ.λ.π.), σχέδια και τοπογραφικό διάγραμμα, αν υπάρχουν και τέλος τα στοιχεία των ιδιοκτητών του παραπάνω κτηρίου (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση κ.λ.π.)*²³.

Σε παρόμοιο κλίμα είναι και η απάντηση από το προσωπικό Γραφείο του Υπουργού, την οποία υπογράφει η Διευθύντρια του Γραφείου του, Ιωάννα

²¹ Χ.σ. (9-9-1978). Το Παλιό Γυμνάσιο. *Ἔθνος* [Φλώρινας], 2590, 1.

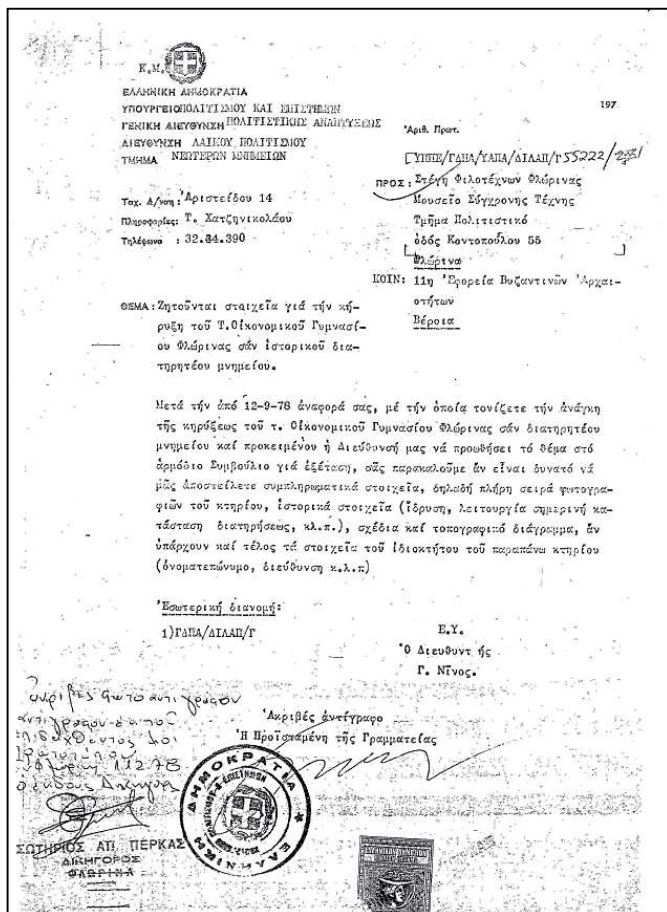
²² *Ο.π.*

²³ Διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού. Τμήμα Νεωτέρων Μνημείων. ([1978]). *Ζητούνται στοιχεία για την κήρυξη του Τ. Οικονομικού Γυμνασίου Φλώρινας σαν ιστορικού διατηρητέου μνημείου*. Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών. Στο έγγραφο δεν καταγράφεται ημερομηνία αποστολής. Η επικύρωση του εγγράφου φέρει την ημερομηνία 1/12/1978. Το έγγραφο φέρει την υπογραφή του Τμήματος, Γ. Νίνου και απευθύνεται προς τη Στέγη Φιλοτέχνων Φλώρινας, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Τμήμα Πολιτιστικό. Ταυτόχρονα, κοινοποιείται στην 11^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, στη Βέροια.

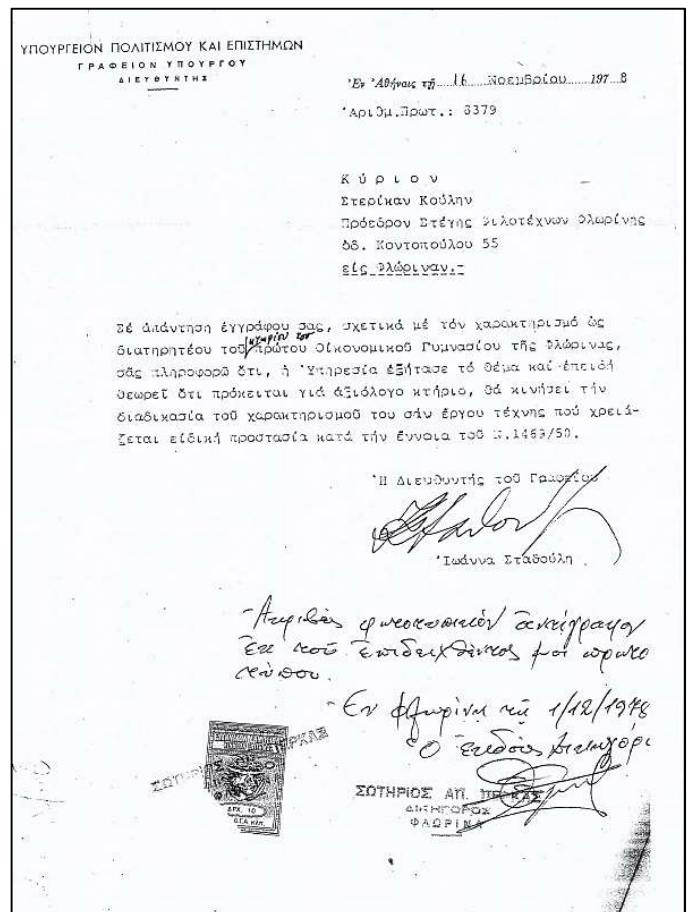
Σταθούλη, στις 16 Νοεμβρίου 1978 και απευθύνεται στον Στερίκα Κούλην, Πρόεδρον Στέγης Φιλοτέχνων Φλώρινης:

Σε απάντηση του εγγράφου σας, σχετικά με τον χαρακτηρισμό ως διατηρητέου του κτηρίου του πρώτου Οικονομικού Γυμνασίου της Φλώρινας, σας πληροφορώ ότι, η Υπηρεσία εξήτασε το θέμα και επειδή θεωρεί ότι πρόκειται για αξιόλογο κτήριο, θα κινήσει την διαδικασία του χαρακτηρισμού του σαν έργου τέχνης που χρειάζεται ειδική προστασία κατά την έννοια του Ν. 1460/50²⁴.

Όπως, δε, μας πληροφορεί ο γιος του Στερίκα Κούλη, Λαέρτης, ο Υπουργός διαβεβαίωσε τον πατέρα του ότι ήταν πρόθυμος να στείλει οικονομικό έμβασμα για την ολική αναπαλαίωση του κτηρίου²⁵.

Η επιστολή του Τμήματος Νεωτέρων Μνημείων²⁶

Η επιστολή από το Γραφείο του Υπουργού²⁷

²⁴ Γραφείο Υπουργού. Διευθυντής. (16-11-1978). [Σχετικά με τον χαρακτηρισμό ως διατηρητέου του κτηρίου του πρώτου Οικονομικού Γυμνασίου της Φλώρινας]. Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών.

²⁵ Προφορική μαρτυρία του Λαέρτη Κούλη (27-12-2015).

²⁶ Διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού. Τμήμα Νεωτέρων Μνημείων. ([1978]). ό.π.

²⁷ Γραφείο Υπουργού. Διευθυντής. (16-11-1978). ό.π.

Όμως, όπως αναφέρει ο Τάσος Βασιλείου, από τα ιδρυτικά μέλη της Στέγης Φιλοτέχνων Φλώρινας, μερίδα κατοίκων της πόλης, υποκινούμενη από τον Νομάρχη Θεόδωρο Ασπασίδη και τον Μητροπολίτη Αυγουστίνο Καντιώτη, κινούνται προς την κατεύθυνση ματαίωσης της υπουργικής απόφασης, καθώς, σύμφωνα με το σκεπτικό τους, *η ιστορία του κτηρίου δεν εξέφραζε τους κατοίκους της πόλης*²⁸.

Τελικά, την 1 Δεκεμβρίου 1978, με απόφαση του τότε Νομάρχη Θ. Ασπασίδη και μετά από ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, επί Δημαρχίας Αναστάσιου Σούλα, το κτίριο κατεδαφίζεται ως ακατάλληλον. Την ακαταλληλότητα του κτιρίου είχε υποστηρίξει ήδη από τις 30 Σεπτεμβρίου ο σχολίατρος Χρήστος Νεδελκόπουλος:

[...]

*Η κατεδάφιση του διδακτηρίου επιβάλλεται 1) διά λόγους Εθνικούς εις αυτήν την παραμεθόριον περιοχόν 2) Προς το συμφέρον της πόλεως, δεδομένου ότι αν ρίξετε μια ματιά παραποταμίως θα δήτε να κατεδαφίζονται πολλά κτίσματα ή ανεγείρονται καινούργη και επομένως δεν αλλάζει το φυσικόν τοπίον από το κτίσιμον ενός καινούργους διδακτηρίου και 3) Και σπουδαιότερον προς όφελος της σπουδαζούσης νεολαίας που είναι η μελλοντική δομή της Πατρίδος μας, και η οποία σήμερον σπουδάζει υπό δυσμενείς συνθήκας υγιεινής λόγω του μεγάλου αριθμού μαθητών με την υποχρεωτικήν εννεατή φοίτησι. Προτείνω μετά την κατεδάφισιν να ανεγερθή εις την ακριτικήν μας περιοχόν διδακτήριον Ελληνικού – Μακεδονικού Τύπου*²⁹.

[...]

Ο Δημήτριος Στύλου, πολιτικός μηχανικός και μετέπειτα Δήμαρχος Φλώρινας (1995 – 1998), αξιοποιεί τις απόψεις του Σχολιάτρου και επαυξάνει, στις 18 Νοεμβρίου 1978, σημειώνοντας:

[...]

²⁸ Βασιλείου, Τ. (2012). Συνέντευξη. Στο Σ. Αντωνάκη & Γ. Ντάλης (δημιουργοί), *Η Φλώρινα των Τεχνών & των Παθών* (ντοκιμαντέρ).

²⁹ Νεδελκόπουλος, Χ. (30-9-1978). Οι αρχές απαντούν. Το Παλιό Γυμνάσιο. *Έθνος* [Φλώρινας], 2593, 1. Το άρθρο αποτελεί απάντηση στο Χ.σ. (9-9-1978). *ό.π.*, δημοσίευμα του *Έθνους*.

Κατ' αρχάς διαπίστωσα ότι υπάρχουν εκ μέρους του Σχολιάτρου Φλωρίνης τεκμηριωμένοι θέσεις, όσον αφορά την όλην τοποθέτησιν του θέματος Παλαιού Γυμνασίου. Ειδικώτερον:

- Η τεράστια δαπάνη επισκευής έναντι του μικρού κέρδους εκμεταλεύσεως.

- Η απροθυμία πάσης ασυμφόρου επισκευής εκ μέρους του κράτους.

- Η συγκέντρωσις όλων των γυμνασίων της πόλεώς μας, εις εν σύγχρονον παραδοσιακόν μορφολογικώς κτίσμα, που να πληροί όλας τας απαιτήσεις και ανάγκας ενός άριστα οργανωμένου και επωφελούς διδακτηρίου.

[...]

Στο σημείο αυτό ευρίσκομαι εις την ανάγκην να αμφισβητήσω τον ρόλον του κτηρίου αυτού ως εκπαιδευτηρίου σήμερα, αλλά και οιονδήποτε άλλου ρόλου κοινωφελούς ιδρύματος.

[...]

Θεωρείτε λοιπόν ότι υπάρχει επιθυμία ολοκλήρου της πόλης μας να διατηρηθή το κτίριο αυτό; Έχω την ακράδαντη πεποίθησι ότι η διατήρησις του και φυσικά η ανακήρηξις του ως διατηρητέου μνημείου είναι πράξις που εγγίζει τα όρια του ανοσιουργήματος και πράγματι εξυπηρετεί ανωμάλους ορέξεις.

Διότι ποια τα μορφολογικά στοιχεία, ποία είναι η παράδοσις που συνθέτουν την «σπουδαιότητα» του κτιρίου; Ποια είναι η σχέσις του με το αξιολογότερο κομμάτι της πόλεως μας; Δεν υπάρχουν άλλα κτίσματα στην πόλιν μας, τα οποία συγκεντρώνουν όλα εκείνα τα μορφολογικά στοιχεία της παραδόσεως, που πρέπει να διατηρηθούν;

Μήπως μια χούφτα ψευδοδιανοομένων προσπαθεί να μας αποπροσανατολίση, να αντιστρέψει την πραγματικότητα;

Όχι βέβαια, θα εθίγετο η νοημοσύνη μας. Δεν τολμώ να σκεφτώ τις αιτίες. Τους αφήνω να αναλογισθούν τας ευθύνας των³⁰.

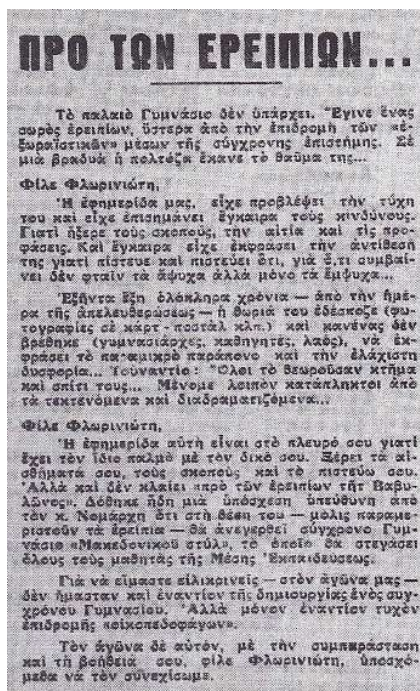
[...]

³⁰ Στύλου, Δ.. (18-11-1978). Επιστολαί προς το «Έθνος». Το Παλιό Γυμνάσιο. Έθνος [Φλώρινας], 2600, 1 & 4.

Η κατεδάφιση του Οικονομικού Γυμνασίου. Δεκέμβριος 1978³¹

Μετά την κατεδάφιση του κτιρίου του Οικονομικού Γυμνασίου, στη θέση του ανοικοδομήθηκε νέο διακτήριο, σε μακεδονική γραμμή, για την ανέγερση του οποίου διατέθηκε πίστωση 12.000.000 δραχμών³².

Προ των ερειπίων...³³

Το 1979, το σχολείο μετονομάστηκε σε 3^ο Γυμνάσιο Φλώρινας, ενώ, από το 1990 έως σήμερα, στο κτίριο συστεγάζονται και το Εσπερινό Γυμνάσιο και Λύκειο της πόλης.

³¹ Αρχείο Θανάση Βογιατζή.

³² Χ.σ. (2-12-1978). Θα ανεγερθή κτίριο για το μικτό γυμνάσιο. Έθνος [Φλώρινας], 2602, 1. Χ.σ. (9-12-1978). Προ των ερειπίων... Έθνος [Φλώρινας], 2603, 1

³³ Χ.σ. (9-12-1978). ό.π.

Βιβλιογραφία

Cohen, M. (1920). Villes macédoniennes. Florina – Nevolani. *La Geographie*, XXXIV, 118.

Ministère de la culture et communication (France). Διαθέσιμο στο: <http://www.culture.gour.fr> (Ημερομηνία πρόσβασης 22/9/2015).

Pascal, X. (2002). *Voyage en Orient*. Διαθέσιμο στο: http://xavier.pascal.pagesperso-orange.fr/voyage_en_orient/photos/photo_371.JPG (Ημερομηνία πρόσβασης 27/4/2016).

Αρχείο Βασιλείου Μιχαήλ.

Αρχείο Θανάση Βογιατζή.

Βασιλείου, Τ. (2012). Συνέντευξη. Στο Σ. Αντωνακάκη & Γ. Ντάλης (δημιουργοί), *Η Φλώρινα των Τεχνών & των Παθών* (ντοκιμαντέρ).

Βιβλίων πρακτικών του Γυμνασίου άρχόμενον από τῆς 16^{ης} Απριλίου 1923. Σχολικόν ἔτος 1923-24 καί λήγον την 6^{ην} Οκτωβρίου 1924. Γ.Α.Κ. Ν. Φλώρινας.

Βοσκοπούλου, Χ. (2000). Η Αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της πόλης της Φλώρινας. *Αριστοτέλης*, 255,

Βούρη, Σ. (2004). Η Φλώρινα στο μεταίχμιο του 19^{ου} – 20^{ου} αιώνα: πεδίο εθνικών συγκρούσεων και κοινωνικών μετασχηματισμών. Στο Α. Ανδρέου (επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου «Φλώρινα 1912 – 2002» Ιστορία & Πολιτισμός*. Φλώρινα: Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας και Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών (Α.Π.Θ.), 131 – 174.

Γενικός Έλεγχος Εξατάξιου Γυμνασίου Αρρένων Φλωρίνης Αρχόμενος εκ Σχολ. Έτους 1938 – 1939. Γ.Α.Κ. Ν. Φλώρινας.

Γενικός Ελέγχος του Γυμνασίου εν Φλωρίνη 1914 - 1934. Γ.Α.Κ. Ν. Φλώρινας.

Γραφείο Υπουργού. Διευθυντής. (16-11-1978). [*Σχετικά με τον χαρακτηρισμό ως διατηρητέου του κτηρίου του πρώτου Οικονομικού Γυμνασίου της Φλώρινας*]. Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών.

Γυμνάσιον εν Φλωρίνη. Γενικός Έλεγχος 1914-1934. Γ.Α.Κ. Ν. Φλώρινας.

Διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού. Τμήμα Νεωτέρων Μνημείων. ([1978]). *Ζητούνται στοιχεία για την κήρυξη του Τ. Οικονομικού Γυμνασίου Φλώρινας σαν ιστορικού διατηρητέου μνημείου.* Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών.

Ειδικός Έλεγχος του Εν Φλωρίνη Γυμνασίου Θηλέων αρχόμενος από Σχολικό Έτος 1936 – 1937. Γ.Α.Κ. Ν. Φλώρινας.

Ζαρκάδα Πιστιόλη, Χρ. (2003). *Η αρχιτεκτονική της Φλώρινας στην Περίοδο του Μεσοπολέμου.* Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Σχολή Πολυτεχνική. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή), τ. ΙΙ.

Η επίσκεψη του στρατηγού Guillaumat στη Φλώρινα. Μπροστά στο Γενικό Επιτελείο (1917). Διαθέσιμο στο: <http://www.delcampe.net/> (Ημερομηνία πρόσβασης 27/4/2016).

Κασκαμανίδης, Ι. (2006). *Η πόλη και οι συνοικίες της Φλώρινας κατά την ύστερη οθωμανική περίοδο.* Μυτιλήνη: Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου (αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία).

Μεκάσης, Δ. (2014). *Ο πρώτος αεροπορικός βομβαρδισμός στη Φλώρινα.* Διαθέσιμο στο: http://florineanews.blogspot.gr/2014/10/blog-post_11.html (Ημερομηνία πρόσβασης 22/5/2016).

Μεκάσης, Δ. (2015). *Το Οικονομικό Γυμνάσιο Φλωρίνης.* Διαθέσιμο στο: http://florineanews.blogspot.gr/2015/04/blog-post_870.html (Ημερομηνία πρόσβασης 22/5/2016).

Νεδελκόπουλος, Χ. (30-9-1978). Οι αρχές απαντούν. Το Παλιό Γυμνάσιο. *Έθνος* [Φλώρινας], 2593, 1.

Προφορική μαρτυρία του Λαέρτη Κούλη (27-12-2015).

Στύλου, Δ.. (18-11-1978). Επιστολαί προς το «Έθνος». Το Παλιό Γυμνάσιο. *Έθνος* [Φλώρινας], 2600, 1 & 4.

Το Γενικό Επιτελείο (1917). Διαθέσιμο στο: <http://www.delcampe.net/> (Ημερομηνία πρόσβασης 27/4/2016).

Φωτοθήκη Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας.

Χ.σ. (9-9-1978). Το Παλιό Γυμνάσιο. *Έθνος* [Φλώρινας], 2590, 1.

Χ.σ. (2-12-1978). Θα ανεγερθή κτίριο για το μικτό γυμνάσιο. *Έθνος* [Φλώρινας], 2602, 1.

Χ.σ. (9-12-1978). Προ των ερειπίων... *Έθνος* [Φλώρινας], 2603, 1